

Fortsett fra 2. side.

Oppgjør med oppgjøret

Men aktualitet. Men hans uttalelse i den forbindelse viser på en eiendommelig måte hvorledes rettssansen er kommet på gld, selv hos en juridisk professor. Han nevner at riksadvokaten ved et rundskriv av november 1945 ga uttrykk for at passive NS-medlemmer som hadde meldt seg ut før 1942, ikke skulle være gjenstand for påtale. Helt trøster med at antallet av slike saker er lite. Det er imidlertid grunn til å tro at antallet slett ikke er så lite.

I den forbindelse skal jeg peke på at påtalemyndighetene i slutten av 1948 innbrakte for Høyesterett spørsmålet om å få avskjedit en offentlig tjenestemann, som høsten 1940 hadde sendt innmeldelse til NS, men gikk og tok den tilbake neste dag. Dette tyder ikke på at påtalemyndighetene så raskt innstilt forligningen mot de passive NS-medlemmer.

Det hører til historien om denne tjenestemannen, at Høyesteretts kjæresamtale reagerte surt på anken. Den

ble avvist med den begrunnelse at det ikke var noen sannsynlighet for å rekke fram med anken.

Til supplerer av kapitlet gamle Olava, kan jeg opplyse at Oslo stiftsdireksjon ved biskop Bergergrav våren 1945 skrev til en over 70 år gammel dame, som bodde på et gamlehus som som Stiftsdireksjonen disponerte, at hun straks måtte fralytte hjemmet, fordi hun hadde vært medlem av NS. Etter det opplyste var det på det rene at hun hadde vært absolutt passiv, og det er mulig at hun hadde meldt seg inn i NS fordi hun fryktet at nazitidens biskop kunne kaste henne ut, hvis hun ikke meldte seg inn i NS. Nazitidens biskop kastet dog ikke ut dem som unnlot å melde seg inn i NS, så hennes handling var overflødig. Det hører til historien at damen var så heldig å få hjelp av en menneskelig innstilt sakfører, som gjorde foreslåinger til Stiftsdireksjonen, og Stiftsdireksjonen unnlot å sende politi for å kaste ut den gamle dame.

Professor Andenæs' behandling av spørsmålet om de passive NS-medlemmer er karakteristisk for visse sider ved påtalemyndighetenes innstilling. Grunntonen i hele hans lange artikkel om boken er at det er uforsvarlig av meg å skape ubehag for en rekke kjente menn ved å offentliggjøre dokumentene med deres navn, men når det er tale om mulig urett mot en lang rekke passive NS-medlemmer, så avferdiger professoren spørsmålet kynisk med en bemerkning om at antallet ikke er stort. De menneskeskjebner som totalt måtte være ødelagt gjennom feil ved rettspleien, offer professoren ikke er ord.

Skandalen i forbindelse med behandlingen av passive NS-medlemmer er så stor at jeg ikke hadde trodd at en rettsindig mann ville forsøke å avfeie dette spørsmål således som professor Andenæs gjør. Saken er så pinlig at jeg har unngått å gå nærmere inn på den. Professoren tvinger meg nu til visse bemerkninger. Alle passive medlemmer av NS ble berøvd stemmeretten høsten 1945. Ja, folk ble endog berøvd stemmeretten på grunnlag av den løseste mistanke om medlemskap, selv om påtalemyndighetene ikke hadde antydning til bevis. Det er slike ting professoren finner forsvarlig.

Foran Herrrens alter får enhver kvinne som gifter seg det strengeste pålegg om å bli hos sin mann i onde og gode dager til døden skiller dem ad. Så opplyser vi det fantastiske at landsvikarordningen bestemmer at kvinner som har fulgt dette bud skal kunne

straffes for dette økonomisk. Hvor mange kvinner som er straffet for å ha fulgt hva de oppfatter som et alvorlig Guds bud vet jeg ikke. Men spør om helseprosess. Er dette forsvarlig for professor? De har de samme lange innlegg ikke tatt avstand fra disse ting.

VI. Feil ved de mål jeg anvender.

Professoren skriver:

«Når det viser seg at så å si ingen av våre kjente menn i ansvarlig stilling har klart å fylle Langelands mål, lå det da ikke nær for ham å tenke at det måtte være noe i veien med selve målet?»

Dette spørsmål burde professoren ha stilt seg selv, da han arbeidet for påtalemyndighetene. Hvis professoren leser min bok med noen vilje til å forstå, kan han se at det ikke er jeg som har laget målene. Det er påtalemyndighetenes mål jeg bruker. Da selv en professor unngår å se dette, må jeg bruke et eksempel fra boken. Jeg opplyser (s. 247) at påtalemyndighetene reiste tiltale mot en bilhandler for å ha skaffet fienden 3 lastebiler. Det ble påstått 2 års fengsel. I denne forbindelse anfører jeg et rundskriv, undertegnet av ekspedisjonssjef Rognlien, hvor politiet høsten 1940 ble anmodet om å bistå fienden med å skaffe 800 lastebiler. Jeg konfronterer Dr. Rognliens rundskriv med påtalemyndighetenes mål. Den samme metode er fulgt gjennom hele boken. Jeg er enig i at det er feil ved målene, men det er påtalemyndighetenes feil. Men hovedpoenget ved boken i denne forbindelse, er at den tydens interesse at påtalemyndighetene ikke engang overalt har målt med samme mål.

VII. Min omtale av embetsmenn.

Når man leser professor Andenæs' artikkel, skulle man tro at min hensikt har vært å kompromittere flest mulig embetsmenn.

Hvorfor skal han tillegge meg et så slett motiv, når siste avsnitt i innledningen til boken lyder:

«Det kan sies at det er lite skånsonst mot personer som offentliggjøre navn i denne forbindelse, fordi publikum lett vil oppfatte det som personlig kritikk når et dokument nevnes her. Det er imidlertid et avgjørende poeng ved en slik dokumentasjon at navnene står der. Derfor håper jeg at det er i samfundens interesse at dokumentene legges fram på denne måte, og at man ikke legger meg til last at jeg bringer den fulle og hele sannhet fram.»

På side 13 i min bok sier jeg også: «Det skal også her sterkt understrekes at dokumentene ikke er offentliggjort for at det skal dommes, men for at det skal dommes rettferdig. Men mest bør dokumentene tjene som oppfordring for noen hver til å innrømme sine egne feil, istedenfor å dømme andre.»

Professoren unnskylder embetsmennenes forskjellige ekspedisjoner med at folk for å gjøre nytte i en stilling ofte var nødt til å være med på ting som de ikke likte. Dette vet jeg selvfølgelig av egen erfaring. Men det hører til historien at de fleste av de menn, hvis navn fins i boken, forlot sine stillinger uten å ha vært særlig aktive i kampen. Det er derfor min mening at den som ikke hadde en særlig viktig kampaoppgave, ikke måtte skape forvirring ved å låne sitt navn til lovstridige forordninger.

Også i sin omtale av embetsmennene er professor Andenæs så upresis at det virker som forsøk på omgåelse av faktum. Jeg har påvist at en rekke embetsmenn har parafert rundskriv som påtalemyndighetene senere har bezeuget som lovstridige. Dette unnskylder professoren med at «paraferingen fra gammelt av er betraktet som embetsplikt, som tjenestemannen ikke kan nekte, selv om han er uenig i beslutningen.»

Jeg skriver om spørsmålet om pa-

rafering av lovstridige beslutninger og professoren om beslutninger som tjenestemannen er uenig i. Han vil neppe hevde at det var gammel praksis at tjenestemenn skulle parafere lovstridige beslutninger. Slik prosedyre burde professoren unngå.

Det hovedspørsmål jeg også relste er dette:

«Er det riktig å dømme godtroende, ukynlige mennesker fordi de har fulgt en forordning som en kjent embetsmann har sagt sitt navn på?»

Dette som alle andre viktige spørsmål unngår professoren.

VIII. Beskyldning om forsøk på tåkelegging.

Denne beskyldning fra professorens side er nesten morsom. Jeg har ment å trekke skarpe linjer. En av hovedhensiktene med boken er nettopp å få trukket så skarpe linjer at vi får rimelig sikkerhet for at det er praktisert likhet for loven.

IX. Ord med dobbelt bunn.

Jeg er enig i at det til dels var nødvendig å bruke ord med dobbelt bunn. Men høsten 1940 hadde det norske publikum, som professoren selv antyder, ikke lært kunsten. På det tidspunkt måtte i et hvert fall ikke en biskop bruke ord med dobbelt bunn. De brev fra biskop Bergergrav, Sakførerforeningen, m. fl., som jeg har behandlet, hadde sin adresse til personer som måtte være inne på den tankebane at innmeldelse i NS var det riktige. De andre hadde ikke bruk for brevene. Men nettopp de som var på den gale tankebane måtte trekke den slutning at de uten å overtredde noen lov kunne melde seg inn i NS. En biskop måtte huske at de prester som mottok hans brev gikk ut fra at han fulgte skriftens bud, selv om det var farlig.

X. Beskyldninger for å bruke løsevne dokumenter, for sitatmisbruk og for å tilbakeholde opplysninger m. v.

I det foreliggende tilfelle anser jeg det riktig at dokumentene bedømmes enkeltvis. De mennesker som mottok dokumentene og som til dels er dømt for å ha fulgt dem, så dokumentene enkeltvis og de fikk ingen tilleggsopplysninger. Alle vi som vet noe om krigens forhold vet at det er ganske meningsløst i denne forbindelse å tale om løsevne dokumenter.

Videre beskylder professoren meg for ikke å ta hensyn til de motiver og de forhold som var til stede da vedkommende dokument ble skrevet. I denne forbindelse er det to fakta som må tillegges vekt. Når et rundskriv fra et departement sendes land og strand over, leses det og virker det etter sitt innhold, Motiver og spesielle forhold er det ingen som kjenner. Derfor hadde den som sendte ut et slikt dokument bare en sterkt begrenset anledning til å påberope seg motivene. Et annet moment er enda viktigere. I forbindelse med str. § 86 har Høyesterett ikke til lagt motivene avgjørende betydning. Frontkjemperdommene er her karakteristiske. Jeg har ikke sett noe i denne forbindelse som har kjent en frontkjemperes handling for rettsmessig, selv om det har vært temmelig på det rene at han mente å gå i krig mot Russland for å tjene Norges sak.

Professor Andenæs ser stort på forholdene i enkelte tilfelle. Han kaller det en episode, som han ikke synes å tillegge synderlig betydning når ordfører Skjaaens i Trondheim m. fl. sendte 2000 mann til bistand for fienden på Værnes og Lade, og han drar i tvil riktigheten av at jeg betegner dette som den farligste bistandshandling overfor fienden i krigstiden.

Hvis det ikke bare er ord han farer med, bør han nevne en enkelt handling som var like farlig, eller han bør la være å dra mine brd i tvil.

Professoren beskylder meg for å stikke opplysninger under stol. Hans påstand er selvfølgelig uriktig. Jeg har gjengitt rådmann Røeders notat som er det eneste samtidige dokument som jeg er kommet over. I notatet er omtalt at tyskerne truet, men ikke hva truslene gikk ut på. I en Høyesterettsdom er anført at truslene gikk ut på bombing, skyting av gisler og tvangsutskrivning av arbeidskraft. Når tyskerne truet, var det selvfølgelig slike ting de truet med. Det er etter min oppfatning unødvendig å spesifisere. Når jeg ikke sterte uttalelsene i Høyesterettsdommen, er det også fordi det, meg bekjent, ikke ved noen rettergang er konstatert at opplysningene er riktige.

Det er beklaglig at en professor juris. i forbindelse med et så viktig spørsmål som Værnes-affæren bang vrir på fakta og søker å tåkelegge

Fors.
III

Stedenfor å søke klarhet. Det er på det rene at skissene m. fl. ved å skaffe seg informasjon forsøkte å redde seg selv og Trondheim ved å bistå fienden med å bombe de norske tropper, bombe Namsos, Bodø og Narvik og med å underholde general Dietls tropper ved Narvik. Professor Andenæs burde bistå meg med å oppklare spørsmålet om dette var rettmessig handling.

Professor Andenæs bruker et helt avsnitt for å påvise at det ikke er påfallende at sorenskriver Harbek i juni 1940 gjorde Jonas Lie til politinspektør for politiske saker og i den forbindelse gjorde ham til overordnet for alle landets politimestre. Utnevnelsen unnskylde med at man ikke visste at Jonas Lie var medlem av NS. Alle visste imidlertid at Quisling utnevnte Jonas Lie til medlem av sin regjering i april. Uansett hva man visste om formelt medlemskap og om Jonas Lies romanøvrer da Quislings første forsøk mislyktes, var det grunn til å frykte såpass helling til den gale side at det var lite forsvarlig å plassere ham som man gjorde.

Berggravs tur til Nordmarka skal jeg ikke anvende mange ord på. At han dro ut sammen med fienden har han selv innrømmet. At fienden ikke tenkte på norske interesser når han ble eskortert til skogen er også på det rene.

Angående saken for øvrig skal jeg innskrenke meg til å sitere professor Skeies ord om forholdet: «At Berggravs generelle oppfordring til å oppgi kamp og sabotasje var objektivt landsskadelig, kan det vel ikke være noen tvil om, dersom man ikke fordommer som landsskadelig den forsvarskamp vår hær førte». Jeg har selvfølgelig ikke bestridd biskopens gode hensikter. Men gode hensikter er ikke nok i krig.

Professoren beskylder meg også for sitatmisbruk i forbindelse med Berggravs brev til pressene av 3/10 1942. Jeg har sitert: «En tredje enestående kommentar fram ved spørsmålet om å melde seg inn i NS. Enhver må her følge sin overbevisning.» Professorens bebreider meg at jeg har sløyfet neste setning som han hevder gjør meningen klar: «Ut over dette hverken kan eller må noen la seg drive av hvilke som helst hensyn.» Denne setning som jeg sløyfet sier ikke det ringeste ut over det som foregående setning sier. Jeg er med min beste vilje ikke i stand til å skjønne at setningen sier annet enn at man skal følge sin overbevisning. Det, understreker den av meg siterte setning, men meningen er absolutt klar om den siste setning sløyfes. Jeg må derfor bestemt avvise som helt ubegrunnet påstanden om sitatmisbruk.

Professoren siterer følgende setning fra min bok: «Hvis biskopen anså medlemskap moralsk forkastelig, kunne han ikke skrive slik». Her må jeg påpeke og beklage at det later til at jeg ikke har vært klar nok og professor Andenæs har også benyttet anledningen til å misforstå meg. Når jeg skriver — «kunne han ikke skrive slik» — har jeg ment — «hadde han ikke lov til å skrive slik». Jeg har selvfølgelig ikke ment å anyde at biskopen ikke var aktiv motstander av NS. Hvis noen har misforstått meg i den retning, beklager jeg det meget.

Professoren beskylder meg endog for direkte usnaskap i forbindelse med mine kommentarer til de forskjellige dokumenter og han hevder at jeg søker å stille vedkommende tjuvmann i et uheldig lys. En så ondartet beskyldning bor en professor juris. ikke fremsettes uten å bevise den. Som den står er den bare løst snakk. Mine kommentarer består som nevnt vesentlig deri at jeg sammenholder dokumentene med påtalemyndighetens og domstolens standpunkt i beslektede spørsmål. Mitt intense ønske om å unngå taeklegging har gjort at jeg har søkt å få tydelige konturer. Hvis en person på denne måte kommer i et uheldig lys, så er det fordi hans handling står uheldig til myndighetenes standpunkt i andre saker.

XI. Beskylder meg for selvmotigselser

Professoren hevder at boken inneholder selvmotigselser. De eksempler han nevner tyder på at han ikke har lest boken ordentlig. Han mener at det er selvmotigselser å kritisere det lappverk av en lov om nedsettelse av soningsiden for visse landssvikfanger, som ble vedtatt i sommer og samtidig gjøre seg til talsmann for en klok amnestiordning. At jeg vil ha en slett lov erstattet med en klok lov er ikke hva jeg oppfatter som inkonsekvens. Det må være et seldent konsekvent arbeid som foregår når man er nødt til i den grad å koke suppe på bare spikerer.

Professoren kritiserer at jeg enkelte steder i boken hevder at det ikke er reist tiltale mot mange nok og andre steder at det er reist tiltale mot for mange. Dette er en morsom inverling fra en juridisk professors side. For meg er ikke dette bare et tallfenomen. Jeg hevder at rettsoppjøret ikke er konsekvent gjennomført. Derfor mener jeg at noen har vært gjenstand for fordeling uten at det har foreligget alvorlig forgåelse, mens andre har sloppet tross alvorligere forgåelse. Det er ikke antallet av tiltalte som spiller rolle for meg, men at det er de riktige personer som er tiltalt. Dette er ikke hva jeg forstår ved selvmotigselser. Hans øvrige påvisninger av selvmotigselser er nøyaktig av samme gehalt.

XII. Beskylder meg for lettfærdig omgang med kjensgjerningene

Professoren beskylder meg også i alminnelige ordelag for lettfærdig omgang med kjensgjerningene. I samtlige de konkrete tilfelle han har nevnt har jeg påvist at hans kritikk er helt grunnløs. Det er for øvrig komisk å

fremsette en slik påstand i forbindelse med en bok hvor det hele bygger på gjengitte dokumenter.

Det verste er imidlertid at professoren for å svekke tilliten til boken endog tyr til løse insinuasjoner.

Professor Andenæs opplyser således at etter tilfældige stikkprøver han har foretatt — «for å kontrollere opplysninger som forfatteren gir uten kildeangivelser eller dokumentasjon er disse av samme løskaktige karakter.»

Dette er neppe anstendig diskusjonsteknikk blant akademikere. La oss prøve å holde et visst nivå, hr. professor. La oss få eksempler. Det er selvsagt tenkelig at jeg har hatt et eller annet uhell i farten med en gjengivelse. Men professoren har ikke påvist noe som rokker ved påliteligheten. «Men som helhet betraktet», sier professor Andenæs videre, «er boken så upålitelig at det ikke gar an å bygge noe på den.»

Det er vel noe drøyt sagt, hr. professor?

Meg bekjent foreligger der ikke en eneste gal gjengivelse i boken. Det må altså være mine kommentarer og vurderinger De ikke liker.

Det forstår jeg at De, som en av rettsoppjørets håndgangne menn, ikke gjør. Men kunne ikke en vitenskapsmann forsøke ialfall i størst mulig utstrekning å holde sitt følelsesliv utenfor når han forsøker å foreta en saklig analyse.

XIII. Beskylder meg for å operere med forutsetninger som jeg selv ikke tror på

Professor Andenæs retter også angrep på meg for at jeg opererer med forutsetninger som jeg ikke selv tror på. Som eksempel nevner han min uttalelse om at — «alle myndigheter» hadde selvfølgelig regnet med en slik mulig (okkupasjon).

Personglig vil jeg si at jeg regnet sterkt med en sådan. Og jeg synes det i denne forbindelse bør være tillatt å bruke et uttrykk fra rettsoppjøret nemlig, — «Har man ikke forstått, så burde man ha forstått.»

Når man visste hvor dårlig vårt forsvar var og visste at vi ikke brukte det vi hadde, så må det betegnes som lettsinn hvis en mann på et usatt punkt ikke tenkte seg muligheten av en okkupasjon.

For øvrig er det nyttig strev for professor Andenæs å trette Aftenpostens lesere med hva jeg tror. Det forklarer jeg langt sikrere selv.

XIV. Beskylder meg for uriktig gjengivelse av landssvikanordningens tilblivelshistorie

At professor Andenæs har grunn til å beskyld meg for uriktig fremstilling av landssvikanordningens tilblivelse tilbakeviser jeg.

Når myndighetene i London gir en anordning i januar 1942 om at medlemskap i NS fra nu av skal være straffbart, så må det være fordi man ikke stoier på at de tidligere lovbestemmelser rammer forholdet.

XV. Påstår at jeg ikke har nektet meg å sette kjente menn i gapestokken

Professor Andenæs sier at jeg ikke har nektet meg å sette kjente menn i gapestokken. Det minner meg om bemerkningen — «De kalte ham for Tju-Ola fordi de selv hadde stjålet en sau fra ham for noen år siden». Det er da sannelig ikke jeg som har brakt noen i gapestokken. Det må det å eventuelt være angående personer selv som har besøkt.

Hvis folk nu plutselig ser noen slite der, skyldes det at sløret er tatt fra deres øyne. Dette har jeg gjort. Det var nemlig for å få sannheten fram at jeg skrev boken.

XVI. Vurdering av min person

Den vurdering professor Andenæs gir av min person skal jeg ikke innlate meg på, da jeg kunne bli mistenkt for å være part i saken.

De er en ung mann, hr. professor, og jeg er derfor sikker på at De vil komme til å oppleve den dag da det objektivt riktige ved et rettsoppjøret av nærværende art kommer til å fortone seg noe annerledes for Dem enn det gjør i dag.

Hva Deres forskjellige injurerende bemerkninger angår skal jeg la disse hvile, ialfall forelopig.

Jeg gremmer meg over at jeg skal ha vært nødt til å bruke så mange meter spalteplass på å innlegge så meget snakk som for det meste ikke har saklig betydning. Men jeg kan ikke forlate dette ordskifte med en professor juris, uten også å forsøke å få litt saklig ordskifte om enkelte av bokens alvorlige problemer. Jeg skal nevne noen av dem.

I. Ved Høyesteretts votering i 1945 viste det seg at fire av de mest erfarne dommere ikke skjønte at passivt medlemskap av NS var straffbart.

Er det da riktig å domme tusener av ikke lovkyndige NS-medlemmer på det grunnlag at de måtte ha forstått at medlemskap var straffbar handling.

II. Det er bevist at våre mest lovkyndige folk høsten 1940 ikke skjønte at medlemskap av NS var straffbart. Riksdavkøket Sverd visste at politiet overveide å melde seg inn i NS. Han antydet ikke med et ord at det var straffbar handling. Det samme er tilfelle med fylkesmann Platou og samtlige Høyesteretts medlemmer, lagmann Soken og mange andre fremstående jurister. Det er ikke opplyst at en eneste den gang antydet at medlemskap skulle være straffbart etter strl. § 86.

Er det da riktig å domme politifolk ut fra den forutsetning at de måtte skjønne at de overtrådte § 86?

III. Biskop Berggrav erklærte sommeren 1940 at forordninger vedtatt av London-regjeringen var uten gyldighet i det okkuperte Norge. Er det riktig å domme folk som har trodd at biskopen talte sannhet?

IV. Professor Andenæs har funnet at det var var rettmessig handling, når

Er består som nevnt vesentlig deri at jeg sammenholder dokumentene med standpunkt i beslektede spørsmål. Mitt intense ønske om å unngå taekydelige konfuser. Hvis en person på denne måte kommer i et uheldig lys, så er det fordi hans handling står uheldig til myndighetenes standpunkt i andre saker.

XI. Beskylder meg for selvmotigselser

Professoren hevder at boken inneholder selvmotigselser. De eksempler han nevner tyder på at han ikke har lest boken ordentlig. Han mener at det er selvmotigselser å kritisere det lappverk av en lov om nedsettelse av soningsiden for visse landssvikfanger, som ble vedtatt i sommer og samtidig amnestiordning. At jeg vil ha en slett lov erstattet med en klok lov er ikke hva jeg oppfatter som inkonsekvens. Det må være et sjeldent konsekvent arbeid som foreligger når man er nødt til i den grad å koke suppe på bare spikeren.

Professoren kritiserer at jeg enkelte steder i boken hevder at det ikke er reist tiltale mot mange nok og andre steder at det er reist tiltale mot for mange. Dette er en morsom innvenning fra en juridisk professors side. For meg er ikke dette bare et tallfenomen. Jeg hevder at rettsoppjøret ikke er konsekvent gjennomført. Derfor mener jeg at noen har vært gjenstand for alvorlig forfølgning uten at det har foreligget alvorlig forgåelse, mens andre har sloppet tross alvorligere forgåelse. Det er ikke antallet av tiltalte som spiller rolle for meg, men at det er de riktige personer som er tiltalt. Dette er ikke hva jeg forstår ved selvmotigselser. Hans øvrige påvisninger av selvmotigselser er nøyaktig av samme gehalt.

XII. Beskylder meg for lettferdig omgang med kjensgjerningene

Professoren beskylder meg også i alminnelige ordelag for lettferdig omgang med kjensgjerningene. I samtlig de konkrete tilfelle han har nevnt har jeg påvist at hans kritikk er helt grunnløs. Det er for øvrig komisk å

... må det da være angjeldende personer selv som har besørget. Hvis folk nu plutselig ser noen slite der, skyldes det at sløret er tatt fra deres øyne. Dette har jeg gjort. Det var nemlig for å få sannheten fram at jeg skrev boken.

XVI. Vurdering av min person

Den vurdering professor Andenæs gir av min person skal jeg ikke innlatte meg på, da jeg kunne bli mistenkt for å være part i saken.

De er en ung mann, hr. professor, og jeg er derfor sikker på at De vil komme til å oppleve den dag da det objektive riktige ved et rettsoppgjør av nærværende art kommer til å fortone seg noe annerledes for Dem enn det gjør i dag.

Hva Deres forskjellige injurerende bemerkninger angår skal jeg la disse hvile, iallfall foreløpig.

Jeg gremmer meg over at jeg skal ha vært nødt til å bruke så mange meter spalteplass på å imøtegå så meg saklig betydning. Men jeg kan ikke forlate dette ordskitte med en professor jur. uten også å forsøke å få litt saklig ordskitte om enkelte av bokens alvorlige problemer. Jeg skal nevne noen av dem.

I. Ved Høyesteretts votering i 1945 viste det seg at fire av de mest erfarne dommere ikke skjønnte at passivt medlemskap av NS var straffbart.

Er det da riktig å dømme tusener av ikke lovkynndige NS-medlemmer på det grunnlag at de måtte ha forstått at medlemskap var straffbar handling.

II. Det er bevist at våre mest lovkynndige folk høsten 1940 ikke skjønnte at medlemskap av NS var straffbart. Riksadvokat Sund visste at politiet overveide å melde seg inn i NS. Han antydet ikke med et ord at det var straffbar handling. Det samme er tilfelle med fylkesmann Platou og samtlige Høyesteretts medlemmer, lagmann Solem og mange andre fremstående jurister. Det er ikke opplyst at en eneste den gang antydet at medlemskap skulle være straffbart etter strl. § 86.

Er det da riktig å dømme politifolk ut fra den forutsetning at de måtte skjønne at de overtrådte § 86?

III. Biskop Berggrav erklærte sommeren 1940 at forordninger vedtatt av London-regjeringen var uten gyldighet i det okkuperte Norge. Er det riktig å dømme folk som har trodd at biskopen talte sannhet?

IV. Professor Andenæs har funnet at det var var rettmessig handling, når ledende menn i Trondheim etter tyske trusler bisto fienden med å bombe nabyene.

Skal det etter dette anses for gjeldende rett i Norge at en bys innbyggere — når de trues — skal ha rett til å redde sitt eget skinn ved å bistå fienden med bombing av nabyene?

I sannhetens interesse venter jeg at professor Andenæs vil bidra med å oppklare disse spørsmål.

Oslo, 30. november 1948.

O. H. Langeland.